

(هدایه)

درس اول - فاعل

اطلاعات مقدماتی درس:

- ۱) فعل را تعریف کنید؟
- ۲) فعل تام را تعریف کنی، در مقابلش چه فعلی است؟
- ۳) مسند و مسندالیه یعنی چه؟
- ۴) شبه فعل را توضیح دهید؟
- ۵) فعل لازم و متعدی را تعریف کنید.
- ۶) اسم صریح و مؤول را تعریف کنید.
- ۷) اسم از نظر تعداد چه تقسیمی دارد؟
- ۸) اسم را از نظر جنس تقسیم کنید.
- ۹) انواع مؤنث را بیان کنید.
- ۱۰) اقسام جمع را بیان کنید.
- ۱۱) مواردی که اعراب اسم مخفی است، توضیح دهید.
- ۱۲) اسم مقصور و ممدود را بیان کنید.
- ۱۳) اقسام ضمیر را توضیح دهید.
- ۱۴) حصر یعنی چه و با چه کلماتی حصر صورت میگیرد؟
- ۱۵) فعل معلوم و مجهول را تعریف کنید؟
- ۱۶) طریقه ساختن فعل مجهول را مشخص کنید؟
- ۱۷) اقسام اعراب را بیان کنید.

سؤالات درس اول

- ۱) فاعل را تعریف کنید؟ (ص ۱۵)
- ۲) در جملات زیر فاعل را مشخص کنید: قامَ زيدٌ - زيدٌ ضاربٌ أبوهُ - علیُّ حسنٌ وجهُهُ
- ۳) اقسام فاعل را نام ببرید؟ برای هر کدام مثالی بنویسید. (ص ۱۵)
- ۴) برای فاعلی که اسم مؤول است مثالی بنویسید. (ص ۱۵)
- ۵) محل فاعل در جمله کجاست؟ (ص ۱۵)
- ۶) اگر فاعل اسم ظاهر مفرد یا مثنی با جمع باشد، فعل چگونه آورده میشود؟ مثالی بنویسید. (ص ۱۶)
- ۷) اگر فاعل ضمیر باشد، فعل چگونه آورده میشود؟ مثالی بنویسید. (ص ۱۶)
- ۸) در چه هنگامی فعل مؤنث آورده میشود؟ مثالی بنویسید. (ص ۱۶)
- ۹) در چه مواردی میشود فعل را مؤنث یا مذکر آورد؟ مثال بنویسید. (ص ۱۶)
- ۱۰) اگر فاعل ضمیر مؤنث باشد، فعل چگونه آورده میشود؟ مثال بنویسید. (ص ۱۶)
- ۱۱) حکم جمع مکسر در مذکر و مؤنث بودن چیست؟ مثال بنویسید. (ص ۱۶)
- ۱۲) در چه مواقعی تقدیم فاعل بر مفعول واجب است؟ با ذکر مثال توضیح دهید. (ص ۱۶ و ۱۷)
- ۱۳) چه هنگامی میشود فعل را از جمله حذف کرد؟ با ذکر مثال توضیح دهید. (ص ۱۷)
- ۱۴) آیا فعل و فاعل را میشود با هم حذف کرد؟ مثال بنویسید. (ص ۱۷)

درس دوم - نائب فاعل

اطلاعات مقدماتی:

- ۱) مفعول را تعریف کنید؟
- ۲) فرق فعل معلوم و مجهول را بیان کنید؟
- ۳) چه هنگامی مفعول به صورت جمله میآید؟

۴) نائب فاعل در اصل چه کلمه‌ای بوده است؟

۵) مسند و مسندالیه در فعل مجهول را با یک مثال مشخص کنید؟

سؤالات درس دوم

۱) نائب فاعل را تعریف کنید؟ (ص ۲۰)

۲) جمله ضَرَبَ عَلِيُّ زَيْدًا را مجهول کنید؟ (ص ۲۰)

۳) تغییرات فعل مجهول و نائب فاعل را در تعداد و مذکر و مؤنث بودن با ذکر مثال نشان دهید: (ص ۲۰)

مجهول	معلوم	مجهول	فعل
.....	ضَرَبَ عَلِيُّ هِنْدًا	.....	ضَرَبَ عَلِيُّ زَيْدًا
.....	ضَرَبَ عَلِيُّ الْهِنْدِيْنَ	.....	ضَرَبَ عَلِيُّ الزَّيْدِيْنَ
.....	ضَرَبَ عَلِيُّ الْهِنْدَاتِ	.....	ضَرَبَ عَلِيُّ الزَّيْدِيْنَ

۴) در جمله قال عَلِيُّ أَبُوهُ ضَاحِكٌ، علی فاعل و مرفوع است و أَبُوهُ ضَاحِكٌ جمله اسمیه و محلاً منصوب است زیرا مفعول

قال - يقول) باید جمله باشد. حال جمله‌ی فوق را مجهول کنید؟ (ص ۲۰)

۵) جمله اَكْرَمْتَنِي هِنْدٌ که اَكْرَمْتَنِي فعل، ن وقایه، ی مفعولبه و هِنْدٌ فاعل است، مجهول کنید و تغییرات آن را نشان دهید؟

(ص ۲۰)

درس سوم - مبتدا و خبر (۱)

اطلاعات مقدماتی:

۱) اقسام جمله را بیان کنید؟

۲) در جمله اسمیه مسند و مسندالیه را نشان دهید؟ با ذکر مثال

۳) منظور از عوامل لفظیه چیست؟ مثال بزنید.

۴) تقسیم اسم به معرفه و نکره را توضیح دهید.

۵) منظور از تخصیص اسم نکره چیست؟

۶) ظرف مختص را تعریف کنید؟

۷) منظور از تصغیر اسم چیست؟ توضیح دهید.

۸) حروف نفی را نام ببرید؟

۹) ادات استفهام را نام ببرید؟

سؤالات درس

۱) مبتدا را تعریف کنید؟ (ص ۲۲)

۲) خبر تمام کننده معنای مبتدا است را با ذکر مثال توضیح دهید. (ص ۲۲)

۳) اصل در مبتدا و خبر، نکره بودن است یا معرفه بودن؟ (ص ۲۲)

۴) نکره چه هنگامی میتواند مبتدا واقع شود؟ (ص ۲۲)

۵) علت واقع شدن اسم نکره، مبتدا در جملات زیر چیست؟ (ص ۲۲)

« لِعَبْدٍ مُّؤْمِنٍ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ - أَلِلهِ مَعَ اللَّهِ - مَا صَدِيقٌ لَنَا - وَكَلَدَيْنَا مَزِيدٌ - سَلَامٌ عَلَيْكَ - عَمَلٌ بِرٌّ يَزِينُ صَاحِبَهُ

كُلُّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ - رُجِيلٌ عِنْدَنَا »

۶) در جمله عِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ: چرا خبر بر مبتدا مقدم شده است؟ (ص ۲۳)

۷) آیا مبتدا میتواند بیشتر از یک خبر بگیرد؟ (ص ۲۳)

۸) آیا مبتدا میتواند اسم مؤول باشد؟ (ص ۲۳)

درس چهارم - مبتدا و خبر (۲)

اطلاعات مقدماتی:

۱) واژه مفرد در علم نحو در مقابل چه عناوینی قرار میگیرد؟

۲) اسم جامد و مشتق را تعریف کنید؟

۳) شبه جمله را با ذکر مثال توضیح دهید؟

۴) ضمائر غایب نیازمند چه چیزی است؟

سؤالات درس

۱) اقسام خبر را با ذکر مثال نام ببرید؟ (ص ۲۶)

۲) نوع خبر را در جملات مشخص کنید؟ (ص ۲۶)

زَيْدٌ قَائِمٌ - الزَّيْدَانِ قَائِمَانِ - هَذَا جِدَارٌ - زَيْدٌ أَبُوهُ قَائِمٌ - زَيْدٌ قَامَ أَبُوهُ

۳) اقسام شبه جمله را با ذکر مثال بیان کنید. (ص ۲۶)

۴) مرجع ضمیر غایب در جمله زیر کدام واژه است؟ (ص ۲۶)

السَّمْنُ مَنَوَانٍ مِنْهُ بِدِرْهَمٍ (روغن دومن از آن، یک درهم است)

درس پنجم - اسم نواسخ و خبرش

اطلاعات مقدماتی:

۱) منظور از نواسخ مبتدا و خبر چیست؟

۲) نواسخ را تعریف کنید؟

۳) واژه مُسَوِّغ را معنا کنید؟

۴) آیا حروف زاید معنا دارند؟

۵) اعراب لفظی و محلی و تقدیری را توضیح دهید.

۶) شبه مضاف را با ذکر مثال توضیح دهید.

۷) حروف جارّه را نام ببرید و عمل آنها را بیان کنید.

۸) اعراب اسمهای متنی و جمع مؤنث سالم را با ذکر مثال نشان دهید.

۹) اقسام ما را نام ببرید؟

۱۰) نفی جنس را توضیح دهید.

سئوالات درس - خبران و سایر حروف مشبه به فعل

۱) حروف مشبه به فعل را نام ببرید؟ (ص ۲۸)

۲) عمل حروف مشبه به فعل را با مثال توضیح دهید. (ص ۲۸)

۳) آیا اسم حروف مشبه به فعل و خبرشان بر، این حروف مقدم میشوند؟ (ص ۲۸)

۴) آیا خبر حروف مشبه به فعل بر اسمشان مقدم میشود؟ (ص ۲۸)

۵) چه هنگامی واجب است خبر حروف مشبه به فعل بر اسم آنها مقدم شود؟ (ص ۲۸)

۶) از جملات: **إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ - إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا - إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ**، اسم و خبر آن را مشخص کنید.

- اسم کان و سایر افعال ناقصه

۷) افعال ناقصه را نام برده و عمل آنها را با ذکر مثال توضیح دهید. (ص ۲۸ و ص ۲۹)

۸) آیا خبر افعال ناقصه بر اسمشان میتواند مقدم شود؟ (ص ۲۹)

۹) در کدام یک از افعال ناقصه خبر بر فعل ناقصه مقدم میشود؟ (ص ۲۹)

۱۰) آیا جمله «كَانَ الْقَائِمَ زَيْدٌ» صحیح است؟ (ص ۲۹)

- اسم حروف شبیه به لیس

۱۱) حروف شبیه به لیس را نام برده و عمل آنها را با ذکر مثال بیان کنید. (ص ۲۹)

۱۲) شرایط عمل ما شبیه به لیس را با ذکر مثال بیان کنید. (ص ۲۹)

۱۳) شرایط عمل لا شبیه به لیس را با ذکر مثال بیان کنید؟ (ص ۳۰)

۱۴) شرایط عمل «لات» چیست؟ مثال بزنید. (ص ۳۰)

۱۵) در جملات «مَا لِلَّهِ بِعَاقِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ» و «مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ» معنای «ب» و «من» چیست؟ (ص ۳۰)

- خبر لا نفی جنس

۱۶) اسم و خبر لا نفی جنس را با ذکر مثال توضیح دهید. (ص ۳۰)

- ۱۷) حالات اسم لا نفی جنس را بیان کنید؟ (ص ۳۰ و ص ۳۱)
- ۱۸) شبه مضاف را تعریف کنید؟ (ص ۳۱)
- ۱۹) حکم اعرابی اسم لا نفی جنس را توضیح دهید. (ص ۳۱)
- ۲۰) شرایط عمل لا نفی جنس را، با ذکر مثال، بیان کنید. (ص ۳۱)
- ۲۱) در جملات: جِئْتُ بِلا زَادٍ - لا زَيْدٌ فِي الدَّارِ وَ لا عمروٌ - لا فِيهَا رَجُلٌ وَ لا امْرَأَةٌ - چرا لا نفی جنس عمل نکرده است؟ (ص ۳۱)

درس ششم - المفعول المطلق

اطلاعات مقدماتی:

- ۱) اقسام اسم را از نظر اشتقاق و عدم آن بیان کنید؟
- ۲) اقسام اسم جامد را بیان کنید؟
- ۳) برای تأکید در زبان عربی از چه روش‌هایی استفاده می‌شود؟
- ۴) آیا مصدر و سایر مشتقات (مانند اسم فاعل و . . .) عمل دارند؟ توضیح دهید.
- ۵) قرینه یعنی چه و اقسام آنرا بیان کنید؟
- ۶) برای نشان دادن اعراب نصب از چه علایمی استفاده می‌شود؟
- سئوالات درس

- ۱) مفعول مطلق را تعریف کنید؟ (ص ۳۷)
- ۲) اقسام مفعول را در جملات داده شده مشخص کنید؟ (ص ۳۷)
- ضَرَبْتُ ضَرْباً - جَلَسْتُ جَلِيسَةَ الْعُلَمَاءِ - الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَدَّ السَّحَابِ - جَلَسْتُ جَلِيسَةً - جَلَسْتُ جَلِيسَاتٍ
- ۳) در جمله قَعَدْتُ جُلُوساً، جُلُوساً از نظر صرفی چه کلمه‌ای است و چرا منصوب است؟ (ص ۳۷)
- ۴) در جملات: فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ چرا کل منصوب است؟ توضیح دهید. (ص ۳۷)
- ۵) جمله اَكْرَمْنَا الضُّيُوفَ كَثِيراً را ترکیب کنید؟ (ص ۳۸)

۶) عامل نصب مفعول مطلق را جملات زیر را بعد از ترکیب مشخص کنید؟ (ص ۳۸)

الف) كَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيماً (ب) فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ جَزَاءً مَوْفُوراً

۷) اصل عبارات خیر مقدم و شکر را بنویسید و علت حذف را توضیح دهید. (ص ۳۸)

درس هفتم - مفعول به (۱)

اطلاعات مقدماتی:

۱) فعل لازم و متعدی را توضیح دهید؟

۲) راههای شناخت فعل متعدی را بیان کنید؟

۳) واژه تحذیر را را معنا کنید؟

۴) حصر را معنا کنید و راهها و اجزاء آن را نام ببرید؟

۵) ایّاک . . . . ایّاکن، چه نوع ضمایی هستند؟

۶) واژه اغراء را ترجمه کنید؟

۷) ضمائر منصوب را نام ببرید؟

- سئوالات درس

۱) مفعول به را تعریف کنید و مثالی بزنید؟ (ص ۴۲)

۲) جایگاه مفعول به در جمله کجاست، با ذکر مثال توضیح دهید؟ (ص ۴۲)

۳) در جملات ضَرْبَ زَيْدًا غُلَامُهُ - ضَرْبَكَ زَيْدٌ - مَا ضَرْبَ عَمْرًا إِلَّا زَيْدٌ - اِنَّمَا ضَرْبَ عَمْرًا زَيْدٌ، فاعل و مفعول را

مشخص کنید و علت تغییرات مکانی آنها را بررسی کنید؟ (ص ۴۲)

۴) فرق محصور به اِلَّا و اِنَّمَا را با مثال توضیح دهید؟ (ص ۴۲)

۵) عامل نصب و مفعول به در جمله کدام است؟ (ص ۴۲)

۶) برای حذف عامل نیازمند چه چیزی هستیم؟ (ص ۴۲)

۷) اقسام حذف عامل مفعول به را نام ببرید؟ مثال ذکر کنید. (ص ۴۲)

۸) تحذیر یعنی چه و راههای آن را با ذکر مثال توضیح دهید؟ (ص ۴۲)

۹) در جملات زیر مفعول به را مشخص کنید و عامل محذوف را بیان نمایید و ترجمه کنید؟ (ص ۴۳)

ایاکَ و الاسدَ - الطَّرِيقَ الطَّرِيقَ - الكَذِبَ و الخِدَاعَ

۱۰) اعزاء را توضیح دهید و مفعول و عامل محذوف آن را در مثالهای زیر مشخص کنید و سپس ترجمه کنید؟ (ص ۴۳)

الأَدَبَ الأَدَبَ - الجِدَّ و العَزَمَ

درس هشتم - مفعول به (۲)

اطلاعات مقدماتی

۱) واژه نداء را ترجمه کنید؟

۲) در جمله «یا علی! کمک کن» حرف نداء - منادی و منادی را مشخص کنید؟

۳) معنای لغوی استغاثه، ترخیم و ندبه را پیدا کنید؟

- سئوالات درس

۱) منادی را تعریف کنید؟ (ص ۴۵)

۲) حروف نداء را نام ببرید؟ (ص ۴۵)

۳) در جملات داده شده نوع منادی را مشخص کنید؟ (ص ۴۵)

یا زیدُ - یا رجالُ - یا مسلماتُ - یا زیدانِ - یا زیدونَ - یا عبدالله - یا ضاحكاً وَجْهَهُ - یا رجلاً خُذِ بیدی

۴) فرق نکره مقصود و غیر مقصود چیست؟ (ص ۴۵)

۵) فرق شبه مضاف و مضاف الیه را با ذکر مثال توضیح دهید؟ (ص ۴۵)

۶) آیا منظور از مفرد در بحث منادی، در مقابل مثنی و جمع است؟ توضیح دهید. (ص ۴۵)

- الاستغاثه

۷) برای بیان استغاثه از چه روش‌هایی استفاده می‌شود؟ مثال بزنید؟ (ص ۴۶)

۸) در جمله «يا لِلْأَغْنِيَاءِ لِلْفُقَرَاءِ مِنَ الْجُوعِ» مستغاث بهم، مستغاث لاجلهم و مستغاث منه را مشخص کنید و سپس آن را ترجمه کنید؟ (ص ۴۶)

۹) برای بیان تعجب از طریق نداء مثال بزنید؟ (ص ۴۶)

- ترخیم منادی

۱۰) ترخیم منادی را تعریف کنید؟ (ص ۴۶)

۱۱) کلمات منصور - فاطمه را مرخم کنید و حرکت آخر آنها را مشخص نمایید؟ (ص ۴۶)

۱۲) آیا کلمات عالم - عبدالله - تأبط شراً و حسن ترخیم می شوند؟ چرا؟ (ص ۴۶)

- منادی مندوب

۱۳) ندبه را تعریف کنید؟ (ص ۴۷)

۱۴) چرا اسم های نکره و مبهم، منادی مندوب واقع نمی شوند؟ (ص ۴۷)

۱۵) حروفی که در ندبه به کار می روند بیان کنید؟ (ص ۴۷)

۱۶) خالد اگر مندوب واقع شود به چند شکل خوانده می شود؟ (ص ۴۷)

۱۷) اَيُّ و اَيَّةُ برای چه در يا اَيُّهَا الرجل و يا اَيُّهَا الْمَرْأَةُ آمده است؟ (ص ۴۷)

۱۸) اصل اَللَّهُمَّ چه بوده است؟ (ص ۴۷)

درس نهم - مفعول فیه

اطلاعات مقدماتی:

۱) زمان و مکان وقوع فعل را با چه الفاظی نشان می دهند؟

۲) برای اسم مکان و زمان مشتق و جامد مثالی بزنید؟

۳) ظرف مختص و مبهم را تعریف کنید؟

- سئوالات درس

۱) مفعول فیه را تعریف کنید؟ (ص ۵۱)

۲) در جمله: حَضَرْتُ يَوْمَ الْخَمِيسِ أَمَامَ الْقَاضِي ظَرْفَ زَمَانٍ وَ مَكَانٍ رَا مَشْخَصٌ كُنَيْدٌ وَ اَعْرَابٌ أَنَّهُا رَا تَوْضِيحٌ دَهِيْدٌ؟ (ص ۵۱)

۳) آیا همه اسم‌های مکان منصوب می‌شوند؟ (ص ۵۱)

۴) اسم‌های مکان را در جملات زیر مشخص کنید و سپس اعراب‌گذاری نمایید؟ (ص ۵۱)

جَلَسْتُ مَجْلِسِ ابِي - سَرْتُ خَلْفَ وَالِدِي - زَحَفْتُ الْأَفْعَى مَتْرًا - جَلَسْتُ الدَّارَ

۵) آیا در مواردی که لفظی جانشین از مفعول‌فیه می‌شود اعراب آن را می‌گیرد؟ (ص ۵۲)

۶) در موارد زیر بعد از ترکیب جمله‌ها، جانشین مفعول‌فیه را مشخص کنید؟ (ص ۵۲)

مَشَيْتُ كُلَّ النَّهَارِ - نُمْتُ طَوِيلًا - سَرْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ - اسْتَرَحْتُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ - جِئْتُكَ قُدُومَ الْحَاجِّ

درس دهم - مفعول له

اطلاعات مقدماتی

۱) برای بیان علت انجام فعل از چه الفاظی استفاده می‌شود؟

- سئوالات درس

۱) مفعول‌له را تعریف کنید؟ (ص ۵۵)

۲) اقسام مفعول را در این دو مثال تبیین کنید؟ (ص ۵۵)

ضَرَبْتُهُ تَأْدِيًّا - قَعَدْتُ عَنِ الْحَرْبِ جُبْنًا

درس یازدهم - حال

سئوالات درس

۱) حال را تعریف کنید؟ (ص ۶۰)

۲) جمله‌های «قَابَلْتُ وَالِدَتَكَ مَسْرُورَةً - حَضَرَ الْأَمِيرُ رَاكِبًا - قَرَأْتُ الْكِتَابَ مَطْبُوعًا - أَعْجَبَنِي بَيَانُكَ خَطِيْبًا» بعد از ترکیب

آنها حال و ذوالحال را مشخص کنید؟ (ص ۶۰ و ۶۱)

۳) در جملات زیر اقسام حال را مشخص کنید؟ (ص ۶۱)

جائنی زیدُ راکباً - جائنی زیدُ و هُوَ راکبٌ - جائنی زیدُ یرکبُ

درس دوازدهم - تمییز

(۱) برای رفع ابهام از یک لفظ یا یک جمله از چه روش‌هایی استفاده می‌کنید؟

(۲) اسم جامد و مشتق را تعریف کنید؟

- سئوالات درس

(۱) تمییز را تعریف کنید؟ (ص ۶۵)

(۲) اقسام ممیّز را در مثال‌های زیر مشخص کنید؟ (ص ۶۵)

عندی عَشرونَ رجلاً - کم کتاباً عِنْدک؟ - قَفِیزانِ بُراً - مَنوانِ سَمناً - جَرِیبانِ قُطناً

(۳) آیا برای رفع ابهام از جمله، از تمییز استفاده می‌شود؟ مثال بنویسید. (ص ۶۵)

(۴) در جملات ذکر شده ابهام را توضیح دهید؟ (ص ۶۵)

زیدٌ طَیِّبٌ نَفْساً - ما أَحْسَنَهُ وَجْهاً

(۵) آیا می‌شود بجای تمییز در همه موارد از «مِن» جاره استفاده کرد؟ مثال بنویسید. (ص ۶۶)

درس سیزدهم - المستثنی

اطلاعات مقدماتی:

(۱) برای خارج ساختن از یک حکم کلی از چه راه‌هایی می‌شود استفاده کرد؟

(۲) معنای واژه استثناء را بیان کنید؟

(۳) معنای واژه‌های مَتَّصل، منقطع و مُفَرَّع و مُوجِب را پیدا کنید؟

(۴) بدل چه نوع تابعی است، توضیح دهید؟

- سئوالات درس

(۱) مستثنی را تعریف کنید و اجزاء آن را در مثال زیر مشخص کنید؟ (ص ۶۹)

جائنی القومِ إِلَّا زیداً

۲) اقسام استثناء نام برده تعریف کنید و بعد از ترکیب جملات زیر، نوع استثناء را مشخص کنید؟ (ص ۶۹)

(ما جاء إِلَّا علیُّ) ۳ (ما جائنی القومُ إِلَّا حماراً) ۲ (جائنی القومُ إِلَّا زیداً) ۱

۳) کلام موجب و تامّ را توضیح دهید؟

۴) در جملات: جائنی القومِ الا (زید) - فسجد الملائکه الا (ابلیس) - ما جائنی الا اخاک (احد) - ارکان استثناء را مشخص

کنید و اعراب آنها را مشخص نمود و تعلیل کنید؟ (ص ۶۹)

۵) ما خدا - ما عدا - لیس - لایکون - عدا - خلا به چه معنا می‌باشند و در صورت منصوب بودن مستثنی بعد از آنها، نوع

کلمات (اسم - فعل - حرف) را مشخص کنید؟ (ص ۶۹ و ص ۷۰)

۶) در جمله‌ی ما جائنی احد الا (زید)، زید چند وجه اعرابی دارد؟ چرا؟ (ص ۷۰)

۷) منظور از استثناء بر حسب عوامل چیست، مثال بزنید؟ (ص ۷۰)

۸) در چه زمانی، مستثنی، مجرور می‌شود؟ (ص ۷۰)

۹) اعراب غیر را در جملات زیر مشخص کنید و علت آن را بیان کنید؟ (ص ۷۰)

ما مررتُ بِغَیرِ زَیدٍ - ما جائنی غَیرِ زَیدٍ أَحَدٌ - جائنی احدٌ غَیرِ زَیدٍ

درس چهاردهم - مضاف‌الیه

۱) علایم جر در زبان عرب چیست؟

۲) یک اسم در چه زمانی مجرور است؟

۳) حروف جاره را نام ببرید؟

۴) نسبت بین دو کلمه چند حالت می‌تواند داشته باشد؟ (مسند و مسندالیه - تابع و متبوع و ...)

۵) برای مضاف و مضاف‌الیه در زبان فارسی مثال بزنید؟

۶) چه هنگامی یک اسم معرب تنوین نمی‌گیرد؟

۷) اسم‌های معرفه و نکره را توضیح دهید؟

۸) نکره‌ی مخصصه یا تخصیص نکره را بیان کنید؟

- سئوالات درس

۱) اضافه را تعریف کنید و فایده آن را با ذکر مثال توضیح دهید؟ (ص ۷۳)

۲) فرق کتابُ سعیدٍ و قلمِ حبرٍ، چیست؟ (ص ۷۳)

۳) اعراب مضاف و مضاف‌الیه را در مثال‌های زیر مشخص کنید؟ (ص ۷۳)

جاءَ غلامٌ زیدٍ - رایتُ غلامِ زیدٍ - مررتُ بغلامِ زیدٍ

۴) اضافه لامیه: بیانیه و ظرفیه را با ذکر مثال توضیح دهید؟ (ص ۷۳)

درس پانزدهم - (توابع) ۱. نعت

۱) معنای لغوی تابع و اصطلاح نحوی آن را بیان کنید؟

۲) علل تغییرات اعرابی یک کلمه را بیان کنید؟

۳) اعراب اصلی و اعراب تبعی را تعریف کنید؟

۴) علت نصب کلمات در جمله زیر توضیح دهید؟

رَأَيْتُ رَجُلًا عَالِمًا

۵) اقسام توابع را نام ببرید؟

سئوالات درس

۱) نعت را تعریف کنید؟ (ص ۷۵)

۲) در جمله جائتی رجل عالم، چرا کلمه عالم نعت را برای منعت خود یعنی رجل است؟ (ص ۷۵)

۳) در جمله جائتی رجل عالم ابوه چرا جمله عالم نعت است برای رجل و فرق آن را با مثال توضیح دهید؟ (ص ۷۵)

۴) اقسام نعت را نام ببرید؟ (ص ۷۵ و ۷۶)

۵) در جمله جائنی رجل عالم و جائنی رجل عالم ابوه بعد از مشخص کردن صفت و موصوف ابعاد تبعیت در میان آن دو مشخص کنید؟ (ص ۷۵ و ص ۷۶)

۶) در جملات زیر از ما «ف . ض . ل» صفت بیاورید؟

۱- جاء رَجُلَانِ .....

۲- جاء الزیدونَ .....

۳- جاء الرَّجُلُ ..... أَبُوهُ

۴- جاء الرَّجُلُ ..... أُمَّهُ

۷) در نمونه‌های زیر تغییر صفت الکریم را مشخص کنید؟ (ص ۷۶)

۱- الرَّجُلُ ..... الابِ . ۲- الرَّجَالُ ..... الابِ ۳- النَّسَاءُ ..... الابِ

۸) نعت چه تغییرات معنایی در منوعات خود می‌گذارد؟ مثال بزنید. (ص ۷۷)

۹) در دو جمله‌ی مَرَرْتُ يَرْجُلِ أَبُوهُ قائمٌ و مَرَرْتُ يَزِيدِ أَبُوهُ قائمٌ نقش جمله أَبُوهُ قائمٌ را مشخص کنید؟ (ص ۷۷)

درس شانزدهم - عطف به حروف عطف

سئوالات مقدماتی

۱) حروف عاطفه را نام ببرید و معانی آنها را بیان کنید؟

۲) واژه نَسَق را معنا کنید؟

- سئوالات درس

۱) عطف به حروف را تعریف کنید؟ (ص ۸۰)

۲) در عطف به حروف در چه اموری بین تابع و متبوع مطابقت می‌باشد؟ (ص ۸۰)

۳) در جمله قامَ زیدٌ و عمروٌ اجزاء عطف را مشخص کنید؟ (ص ۸۰)

۴) در جمله زیر زید را بر ضمیر «تُ» عطف کنید:

ضربتُ ..... و زیدٌ

۵) در عطف بر ضمیر مجرور چه امری باید رعایت شود؟ (ص ۸۰)

درس هفدهم - تأکید

اطلاعات مقدماتی

۱) واژه تأکید را معنا کنید؟

۲) برای تأکید یک مفهوم از چه راه‌هایی استفاده می‌شود؟

- سئوالات درس

۱) تأکید را تعریف کنید؟ مثال بزنید. (ص ۸۳)

۲) در جمله جائتی زیدٌ نَفْسُهُ و فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ ، تأکید و اجزاء آن را مشخص کرده و پس از ترجمه فرق‌های آنها را توضیح دهید؟ (ص ۸۳)

۳) اقسام تأکید را بیان کنید؟ (ص ۸۳)

۴) تأکید لفظی را در جمله جاءَ زیدٌ انجام دهید؟ (ص ۸۳)

۵) با واژه‌ی نفس یا عین اسامی زیر را تأکید کنید؟ (ص ۸۳)

جائتی زیدٌ ..... جائتی هندٌ .....

جائتی الزیدان ..... جائتی الهمدان .....

جائتی الزیدون ..... جائتی الهمداتُ .....

۶) کِلا و کلتا در چه هنگامی برای تأکید به کار می‌روند؟ مثال بزنید. (ص ۸۳)

۷) دو جمله‌ی زیر را با «كُلٌّ» تأکید کنید و علت اختلاف را بیان کنید. (ص ۸۳)

اِشْتَرَيْتُ الْعَبْدَ ..... جائتی القوم .....

۸) چه فرقی بین لفظ کلّ و اجمع در تأکید می‌باشد؟ (ص ۸۳ و ۸۴)

۹) چه فرقی بین لفظ جمیع و اجمع در تأکید می‌باشد؟ (ص ۸۳ و ۸۴)

۱۰) ضمیر «ت» و «انت» در ضَرَبْتَ و اِضْرَبْ با واژه نفس تأکید کنید؟ (ص ۸۴)

- (۱۱) آیا در جمله *أَكْرَمْتُ الْعَبْدُ كُلَّهُ*، تأکید با *كُلِّ* صحیح است؟ چرا؟ (ص ۸۴)
- (۱۲) در جمله *زارنا الامیر بنفسه*، وضعیت اعرابی نفس را مشخص کنید؟ (ص ۸۴)

درس هجدهم - بدل و عطف بیان

اطلاعات مقدماتی

- (۱) معنای واژه‌های بدل و عطف بیان را بنویسید؟
- (۲) در جمله *جاء علی مقصود* از نسبت اسنادی چیست؟

- سئوالات درس

- (۱) بدل را تعریف کنید؟ (ص ۸۷)
- (۲) اقسام بدل را نام ببرید؟ (ص ۸۷)
- (۳) در مثال‌های آورده شد بدل و مبدل‌منه و نوع بدل را مشخص کنید، سپس ترجمه نمایید؟
- ۱- *جائنی زیداً اخوکَ* ۲- *ضربتُ زیداً رأسه* ۳ *سلبَ زیدٌ ثوبَهُ*
- (۴) بدل تفضیل را با ذکر مثال توضیح دهید؟ (ص ۸۷)
- (۵) اگر بدل نکره و مبدل‌منه معرفه باشد چه چیزی را باید رعایت کرد؟ مثال بنویسید. (ص ۸۷)

- عطف بیان

- (۱) عطف بیان را تعریف کنید؟ مثال بنویسید. (ص ۸۸)
- (۲) جمله *قامَ علیُّ امیرالمؤمنین* را ترکیب کنید؟ (ص ۸۸)
- (۳) بین بدل و عطف بیان چه ارتباطی است؟ (ص ۸۸)
- (۴) بعد از *أیُّ ندائیة*، اسم جامد و مشتق چه حکمی پیدا می‌کنند؟ مثال بنویسید. (ص ۸۸)